

Acerca de este libro

Esta es una copia digital de un libro que, durante generaciones, se ha conservado en las estanterías de una biblioteca, hasta que Google ha decidido escanearlo como parte de un proyecto que pretende que sea posible descubrir en línea libros de todo el mundo.

Ha sobrevivido tantos años como para que los derechos de autor hayan expirado y el libro pase a ser de dominio público. El que un libro sea de dominio público significa que nunca ha estado protegido por derechos de autor, o bien que el período legal de estos derechos ya ha expirado. Es posible que una misma obra sea de dominio público en unos países y, sin embargo, no lo sea en otros. Los libros de dominio público son nuestras puertas hacia el pasado, suponen un patrimonio histórico, cultural y de conocimientos que, a menudo, resulta difícil de descubrir.

Todas las anotaciones, marcas y otras señales en los márgenes que estén presentes en el volumen original aparecerán también en este archivo como testimonio del largo viaje que el libro ha recorrido desde el editor hasta la biblioteca y, finalmente, hasta usted.

Normas de uso

Google se enorgullece de poder colaborar con distintas bibliotecas para digitalizar los materiales de dominio público a fin de hacerlos accesibles a todo el mundo. Los libros de dominio público son patrimonio de todos, nosotros somos sus humildes guardianes. No obstante, se trata de un trabajo caro. Por este motivo, y para poder ofrecer este recurso, hemos tomado medidas para evitar que se produzca un abuso por parte de terceros con fines comerciales, y hemos incluido restricciones técnicas sobre las solicitudes automatizadas.

Asimismo, le pedimos que:

- + *Haga un uso exclusivamente no comercial de estos archivos* Hemos diseñado la Búsqueda de libros de Google para el uso de particulares; como tal, le pedimos que utilice estos archivos con fines personales, y no comerciales.
- + *No envíe solicitudes automatizadas* Por favor, no envíe solicitudes automatizadas de ningún tipo al sistema de Google. Si está llevando a cabo una investigación sobre traducción automática, reconocimiento óptico de caracteres u otros campos para los que resulte útil disfrutar de acceso a una gran cantidad de texto, por favor, envíenos un mensaje. Fomentamos el uso de materiales de dominio público con estos propósitos y seguro que podremos ayudarle.
- + *Conserve la atribución* La filigrana de Google que verá en todos los archivos es fundamental para informar a los usuarios sobre este proyecto y ayudarles a encontrar materiales adicionales en la Búsqueda de libros de Google. Por favor, no la elimine.
- + *Manténgase siempre dentro de la legalidad* Sea cual sea el uso que haga de estos materiales, recuerde que es responsable de asegurarse de que todo lo que hace es legal. No dé por sentado que, por el hecho de que una obra se considere de dominio público para los usuarios de los Estados Unidos, lo será también para los usuarios de otros países. La legislación sobre derechos de autor varía de un país a otro, y no podemos facilitar información sobre si está permitido un uso específico de algún libro. Por favor, no suponga que la aparición de un libro en nuestro programa significa que se puede utilizar de igual manera en todo el mundo. La responsabilidad ante la infracción de los derechos de autor puede ser muy grave.

Acerca de la Búsqueda de libros de Google

El objetivo de Google consiste en organizar información procedente de todo el mundo y hacerla accesible y útil de forma universal. El programa de Búsqueda de libros de Google ayuda a los lectores a descubrir los libros de todo el mundo a la vez que ayuda a autores y editores a llegar a nuevas audiencias. Podrá realizar búsquedas en el texto completo de este libro en la web, en la página <http://books.google.com>

XM.00298.-

K36 9206

A. Wieling,
Oratio
de finibus Jurisprudentiae
regundis.
Fran. 1737.

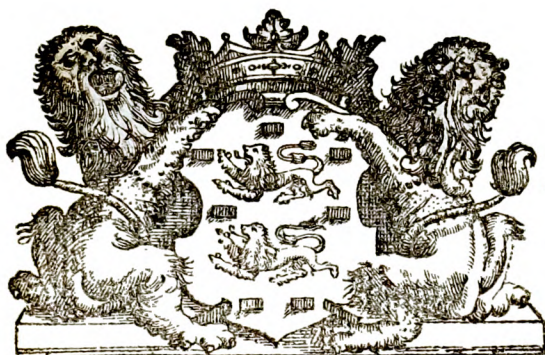
ABRAHAMI WIELING,
ICti & Antecessoris,
ORATIO
de

FINIBVS IVRISPRVDENTIAE
REGVNDIS.

Habita kalendis Iuniis

MDCCCXXXVII.

Quum ANNO abiret MAGISTRATV.

FRANCKVERAE.
Excudit GVLIELMVS COVLON, illustris
Friforum Academiae Typographus.

100A

100A

TRILSEN
GEBROEDERS

SERENISSIMO
ARAVSIONENSIVM ET NASSA-
VIORVM PRINCIPI,
GVLIELMO IV.
LIBERTATIS; RELIGIONIS,
OMNISQVE ERVDITIONIS
VERAE, NON SIMVLATAE,
HEREDITARIO AC SVPREMO
VINDICI.

* 2

Quo

DEDICATIO.

Quod gentium antiquissimas pie admodum factitasse legimus, **PRINCIPVM OPTIME**; ut non illorum solum memoriam publicis ad posteros monumentis consecrarent; qui vel internecivo patriam malo liberaverant, vel ingenti adfecerant beneficio: verum etiam Deos sibi Tutelares constituerent eos; qui vel nascentem legibus civitatem fundaverant; vel qui crescentem aliqua Numinis imbuerant religione; vel florentem denique fortiter tutati fuerant: eodem sane instituto, ab avita maiorum pietate derivato, omnes omnino Belgas inter Foederatos

DEDICATIO

ratos boni, erga TE, GENTEM QVE TVAM, tantae liberatricem Reipublicae, & conservatricem, cum maxime celebrantur: FRISII in primis TVI, quorum uti maiestatem nova quotannis repraesentant comitia; ita omnibus eorum negotiis, cum belli tum pacis, terra marique, summa cum auctoritate IPSE praees, altaque velut ex specula provides, ne quid amantissima TVI Civitas, in partibus eius rite administrandis, detrimenti capiat.

Curae vero huius tantae, tamque multiplicis, secundum leges fundamentales in TE, EMINENTISSIME PATRIAE PATER,

DEDICATIO.

TER, collatae, quum particulam non minimam ad studia quoque artium liberalium, nostraeque solatium Academiae, gratiose patiaris descendere; interque cultores optimarum scientiarum alios, & meae quoque tenuitatis conatus, longe infra mediocritatem subsidentes, haud plane indignos censeas, TVO quos clementissimo patrocinio tuearis foveasque; idcirco nec a meo alienum officio putavi fore, si quum alio in praesens munere non possim, oratione saltim hac qualicunque, Juris Naturalis & Publici materiam haud ignobilem complexa, perpetuam piae erga TE devotionis observantiam testarer; Sideris-

DEDICATIO.

derisque mihi tam benigni numen, Musis porro nostris propitium poscerem.

Faxit Deus Optimus Maximus, ut neque Foederatae Belgicae, ad regiam hodie potentiam, invicto Maiorum TVORVM robore, feliciter evectae, HEROES unquam desint AVRIACI; neque tantis pristinae libertatis Auctoribus grata unquam desit Respublica; unoque in GVLIELMO QVARTO, Priorum virtutes Trium, publico diu bono, publice ab omnibus agnoscantur, colanturque!

Det denique Divinum Numen, ut Academia haec nostra TVO, MAGNIFICENTISSIME

DEDICATIO.

ME CVRATOR, supremo fulta praefidio, semper libera, semper venerabilis, reapse praedice-
tur; utque profana tandem literis cedente invidia, publicas immunitates, iura, & privilegia, sibi etiam nunc per tot manus tam sancte tradita, ad feros usque posteros, integra atque illibata transferat! Ita precor, ita voveo,

SERENISSIMAE CELSITVDINI

TVAE

*omni fide, cultu, atque
obsequio devotissimus,*

ABRAHAM WIELING.

VIRI MAXIME VENERANDI, CONSVL-
TISSIMI, EXPERIENTISSIMI, ACVTIS-
SIMI, CLARISSIMI, DIVINARVM, HV-
MANARVMQVE LITERARVM PRO-
FESSORES CELEBERRIMI, COLLEGAE
CONIVNCTISSIMI.

QVI AMPLISSIMO SENATVI ES AB A-
CTIS, VIR SPECTATISSIME.

SACRAE THEOLOGIAE, ET IVRISPRV-
DENTIAE, LECTORES ERVDITISSI-
MI.

QVOTQVOT PORRO, VEL NATALIVM
SPLENDORE, VEL DIGNITATVM
LAVDE IN REPUBLICA EMINETIS,
VIRI NOBILISSIMI ATQVE AMPLISSI-
MI.

VERBI DIVINI PRAECONES FACVNDIS-
SIMI.

CIVES, HOSPITES, AVDITORES, OM-
NIS ORDINIS AC LOCI, HONORATIS-
SIMI.

A

VOS

2 DE FINIBVS IVRISPRV-

VOS DENIQVE FLORENTISSIMI IUVENES, FVTVRA MOX PATRIAE ET ECCLISIAE DECORA, NOSTRA IAM GAVDIA, NOSTRAE DELICIAE.

Vemadmodum in quo vivimus, corrupto generis humani statu, prima illa vitiorum labes, malorumque fomes omnium ΦΙΛΑΥΤΙΑ, plerisque mortalium facile persuasit; unumquemque sibimet proximum a natura esse, suasque adeo utilitates commodis quorumcunque aliorum, nullo non tempore ac loco, anteferre oportere: ita quoque non potuit non, opi-

opinionem tam blanda imbutus semel animus, hoc pestilenti velut fidere adflari, inficique; ut quae studia unusquisque professa magis opera attingere incoepit, etiam si re sint inanissima, & fucos tantum verborum speciosa; tamen, auctore PLINIO, ea quam amplissima existimari, ceterisque omnibus longe praestantiora haberi velit. Quotus enim quisque eruditorum hominum iam est, qui suam ipsius artem, vix leviter saepe delibatam, reliquarum omnium, etiam sibi maxime incognitarum, facile principem ac reginam esse, omni pudore procul, iactare non audeat? Et ne de quatuor illis sublimiorum disciplinarum classibus; *facultates* vulgo

4 DE FINIBVS IVRISPRV-

vocant; deque ambitiosa, earum inter
antistites, praecedendi lite, verba jam
faciam: quem vestrum, AVDD. fugit,
inferiorum quoque scientiarum singulas,
superiorum exemplo, in factionem haud
unam distractas, quendam in ceteras
five sorores five socias principatum,
maximis saepe animis, nec publico
sine ludibrio, adfectare ausas fuisse?
Quem denique minorum etiam gen-
tium literionem; eo saepenumero ad-
rogantiae provectum, ut studiorum
mediocritatem a se omnem remotam
esse serio existimet; unquam puduit,
vanissimo nomini suo, & quo nihil stul-
tius, superbae imagini, egregium illud
HOMERI dictum, nobilissimis heroum
filiis

DENTIAE REGVNDIS. 5

filiis a poëta consecratum, publice adscribere? *Ἄϊὲν ἀριστεύειν, καὶ ὑπεύροχον ἔμμεναι ἄλλων.*

Tum vero omnem facile admirationem super esse iturum puto, non deesse etiam nunc viros eruditos, nimio sectae, quam semel tuendam susceperunt, studio ita abreptos atque occaecatos; ut quas in viro vere docto ipsimet alibi dotes ultro agnoverunt, multaque sermonis facundia publice concelebrarunt; eas alio mox loco, caussae cupide servientes suae, fabulosis Africae interioris monstris, splendideque confictis Herculis non unius laboribus, adnumerare non dubitent. Si quando enim de universae artis literariae, qua maximo iure suo publice cen-

6 DE FINIBVS IVRISPRV-

feri amant, amoenitate atque utilitate, eloquentiae suae vela pandere incoeperunt; nihil fere est, quod inculcare soleant diligentius; quam artium liberalium, scientiarumque omnium, commune quoddam ac naturale vinculum esse; earumque Divas praefides, iuncto quasi agmine, festivos per iuga Pindi exercere choros; manibusque inter se nexis, Gratiarum instar, alterno terram pede tripudiantes quaterere. Idem vero, tam disertis modo panegyristae, sic ubi forte in scientiae, a sua quam profitentur aliquantum alienae, doctores publicos, tum superstites, tum vita iam functos, iure an iniuria? invehi decreverunt: Dii boni! quanto animi elatio-

elationis fastu; quanta sententiarum vanitate, & acuminum frigore; quanta denique verborum acerbissimorum insolentia; ut supereminens, quod venantur, encyclopaediae dominium, sibi adstantis vulgi stupore delatum, si non iure, saltim facto, tueantur; adversum alios, contra hiscere forte aulos, calumniosa finium regundorum iudicia, sine formula, sine lege, irataque Nemese, exercere conspiciamus?

At vero non in solos, ne erretis, placidum genus philosophos haec faba cuditur, qui studia vere dicta humaniora, suae in primis disciplinae partes esse, moralemque omnem sapientiam complecti, iure quidem, sed frustra contendunt;

non

8 DE FINIBVS IVRISPRV-

non, inquam, eos solos suis sese fordibus involvere, literas vero meliores sibi, iure quodam monopolii, iubent relinquere: latius multo calumniarum serpunt contagia. Etenim & Iuris Antecessoribus, ne de aliis iam agam, crimini nescio cui, gravissimo certe, ab iisdem vertitur: quod non Romani solum Iuris illustrandi causa, in linguam, in ritus, & historias, principis gentium populi, sese altius penetrare audeant; verum etiam, quod in Iure Publico Sacri Romani Imperii, tum aliorum per Europam regnorum, rerumque publicarum, medii potissimum aevi monumenta, nostrique temporis annales, data opera excutere; quod item in Iure Canonico Pa-

palis

Atque hae, AVDD. quotidianae sunt
 quiritationes nostri iam temporis suffe-
 norum, qui non alio fere pacto, alie-
 na in crimina, proprias transferre cul-
 pas amant; quam quo in nebula illa
 Trevis picta, apud AVSONIVM,
 amatrices heroicae cruci adfigunt Cupi-
 dinem, sibi met ignoscentes, & ple-
 ctentes Deum. Sic suum profecto er-
 rorem unicuique a natura attributum
 videmus: quorū vērō quisque est, qui
 in semet ipsum tentet descendere? quo-
 tusquisque illud videt manticae, quod
 in tergo est? Quanto rectius, AVDD.
 illi eruditae vetustatis principes, unam
 rerum omnium, studiorumque sapien-
 tiam, esse tradiderunt? illam nempe ve-
 ri &

ri & boni, per magnum naturae, ut ita loquar, corpus late diffusi, simplicissimam cognitionem: quae, proceræ velut arboris in altum exurgens truncus, in totidem sese ramos feliciter evolvit, quot rerum veritatumque naturalium distincta sunt genera, quas assidua meditatione mens capere humana possit. Quemadmodum enim mare; quod hic Germanicum, illic Britannicum, alibi Indicum, vel Atlanticum, a litoribus, quae adluit, adpellatur; totum unus idemque est oceanus: ita profecto humanae quoque scientiae; sive Divini cultum Numinis, aeternaeque viam salutis praemonstrent; sive integrarum salutis civitatum, seu

valetudini consulant singulorum; five denique solido rerum naturalium intellectu, ac moralium praeceptis officiorum, mentem nostram poliant perficiantque; unam omnes Sapientiam constituunt: cuius inexhausto velut fonte, omnes artium, scientiarumque omnium, fluvii, amnes, rivi, in perpetuam humani generis utilitatem, nunquam exarescentes, lapsu continuo scaturire, diffundique non desinunt.

Verum enim vero, sicuti, ut verbis utar Poëtae, non omnis fert omnia tellus; hic segetes, illic veniunt felicius uvae: ita nec omnia omnibus ingenia artibus rite capiendis apta esse, faciles largimur; providentissimo utique

que Numinis consilio, ut quod totum
 singulis deesset, ab omnibus praestare-
 tur; mutui inter homines amoris, bene-
 volentiae, atque amicitiae, ab natura
 constitutae, fovendae promovendaeque
 causa. Quapropter, veluti in corpo-
 re humano membra; qua similitudine
 SENECAE imitatus lubentissime u-
 tor; variis quidem singula, diversisque
 usibus naturaliter serviunt; in totius ta-
 men corporis salutem omnia conspi-
 rant: vel quemadmodum una in civi-
 tate, civium singuli, suis quique offi-
 ciis, alii aliis, bono publico perfungun-
 tur; eadem sane ratione; inter verae
 candidatos eruditionis, rem omnem geri
 oportere, quis vestrum quaeso, AVDD.

14 DE FINIBVS IVRISPRV-

non videt? isthoc enim pacto, omnes artium liberalium studiosi, unius Sapientiae templi, in arce naturae a natura ipsa collocati, totidem pontifices ac sacerdotes viderentur; quorum suas singuli partes, in interiore communis Divae sacratio, pro virili sua, omnique procul invidia, odio, suspicione, implere conarentur. Et quanquam, unanimi eruditorum consensu, ambigi nequaquam possit, in utriusque generis studiis, cum theoreticis, tum practicis, quendam velut orbem esse, concentumque disciplinarum omnium; neque adeo unius scientiam, absque mediocri reliquarum notitia, veram ac solidam adquiri a quoquam posse: verum tamen exploratissimum

mum quoque, extraque omnem dubitationem esse positum censeo; suis unamquamque disciplinam, & propriis principiis, fundamentisque velut essentialibus inniti; quaeque idcirco accurate admodum sollicitateque indagari discernique necesse sit; ne alioquin ex luce in tenebras, ordinataque compositione antiquum in chaos relabamur: frigida ubi pugnant calidis, humentia ficcis; mollia cum duris, sine pondere habentia pondus.

Liceat vero mihi, AVDD. pace vestra, uno tantum exemplo rem omnem complecti. Quantum quaeso detrimenti, iam a primis rei Christianae incunabulis, cum Ecclesiae tum Reipublicae non

non attulit, illa duorum luminum, Naturae & Gratiae, five Rationis & Fidei, maleuada confusio? Vna haec utique, maximo suo merito, omnium fere haeresium, sectarumque, foecunda audit mater. Hinc quoque duo illa verae religionis praecipitia, gurgites, & scopuli; Scyllam & Charybdin dices; exorta videntur: gemina, AVDD. praeiudicia intelligo, unum auctoritatis, praecipitantis alterum; quae utraque, tot fidelium animarum naufragiis, in aestuoso publicorum dissidiorum freto, infamem istius tempestatis ecclesiam fecerunt. Hinc denique illa Christianorum veterum, ab Apostolica vitae simplicitate, doctaque inutilium fere spe-

speculationum ignorantia, indies deficientium, in Orthodoxos & Mysticos, nomine magis quam re, exitialis divisio invasit. Atque utinam aetate hac nostra, a malo tam turpi, tamque publice noxio, viri eruditi ac minime mali, diligentius aliquanto cavere adsuescerent! Quanquam proh dolor! novaturiente, & pugnacissimo hoc saeculo, ea optanda magis, quam speranda videantur.

Ad me quod attinet, ex quo universae Jurisprudentiae studiis publica magis opera attendere incoepi; viro-
 rum ego maximorum, quos honoris gratique animi causa nomino, cum nostratis REINOLDI τοῦ μακαρίτου, tum
 C illu-

illuſtris HOMBERGII ſequutus conſilia, id mihi negotii in primis datum eſſe credidi; ut cuiuſque Iuris fines paullo diligentius inveſtigare, atque eruere, paullatim addiſcerem; quaeque ex ordine ac fine totius rerum naturae, officiorum hauriri praecepta poſſunt, ea non a Gentium ſolum Iure, atque a divina apud Moyſen legiſlatione, doctrinaque Evangelica; verum etiam ab interpolatis a Iuſtiniano Quiritium legibus; ab hodierno denique fori uſu, bonam ſui partem ex lacunis Decretalium derivato, maxima ſemper religione diſtinguerem.

Quum itaque laudabili maiorum inſtituto, in hac illuſtri virorum honeſtiſſimorum

simorum panegyri, verba mihi pro concione facienda iam essent; eam, cuius modo memini, orationis materiam; neque ab hoc loco, ut arbitror, neque a persona, quam gero, prorsus alienam; potissimum delegi, de qua ad vos, AVDD. OMN. ORDD. HONORATT. paucis referrem. Dicturo itaque mihi, *de finibus Iurisprudentiae regundis*; vestra humanitate, vestraque benevolentia, adesse ut velitis, etiam atque etiam vos rogo.

Iurisprudentiam quo sensu Auctores nostri, divinarum atque humanarum rerum notitiam adpellaverint, illi demum recte interpretati mihi videntur, qui *philosophiae* eam partem esse, primi

observarunt; verae nempe illius, ac non simulatae, qua non unius tantum hominis aut civitatis, sed salus omnium; neque illa minor humani tantum generis, sed longe maxima, Deorum atque hominum, societas continetur; quam Platoniorum quoque veterum sententiam fuisse novimus, viri sapientis officium recte definientium: *nosse divina & regere humana*. Etenim veram verae Iuris scientiae originem, naturam, & usum, explorare & eruere, sine totius rerum universitatis inquisitione, homini penitus negatum est: quum ita cohaerentia, connexa, concatenata sint omnia; ut nisi divinitatis rationem diligenter excusserimus, nesciamus humani-

manitatis; neque pulchre geri res possint civiles, nisi ante cognoverimus hanc communem omnium Mundi civitatem. *Fines itaque Iurisprudenticæ* veros ac naturales, si prima ab origine paullo altius inquirere, vel turbatos ab aliis regere, sublatisve restituere placeat; ante omnia ad aeternum illud divinumque Ius, partim in natura, partim sacris in literis a Deo proditum, fontem illum normamque Iuris omnis humani; animos nostros, ab adfectuum & praeiudiciorum nebulis rite purgatos lustratosque, adpellere oportebit: eoque Iure diligenter cognito, quantum finitæ viribus rationis possumus, ad publica mox Gentium iura, ac denique Civilia;

ordine hæud interrupto, scilicetque velut regiae gradibus, descendere.

Iuris, in ipsa rerum natura, a Deo Optimo Maximo, semel positi, ac tantum non ingenerati, notitiam, causam, indolem, & finem, ante hos annos fere decem, ex sacris hisce pulpitis, oratione valde properata, leviter me adumbrasse memini. *Notitiam* eius, ex ordine ac fine totius universi, rerumque in eo singularum, recto rationis usu, homini illucescere, ibi ostendere sum conatus. *Causam* porro istius Iuris, veram, unicam, atque adaequatam, haud posse aliam dixi, quam divinam a nobis voluntatem agnosci; quippe non auctorem solum rerum omnium, sed pul-

pulcherrimi quoque ordinis illius, finis-
 que decentissimi, quo singulatim admi-
 rando tanti operis systemate, etiam mi-
 nima quaeque, digesta atque distributa,
 magis obstupemus, quam intelligimus.
Indolem vero eiusdem Iuris, in adfi-
 dua accurataque ordinis, ac finis rerum
 custodia, & observatione, consiste-
 re monui, atque tria inde naturalium
 officiorum genera proficisci: erga Deum,
 genusque humanum, & res creatas ce-
 teras; quae omnia unumquemque no-
 strum, aeterna sua lege, obire Deus
 iussit. *Finem* denique Iuris Naturalis,
 non alium mihi videri adieci, atque
 mentis est humanae, id est, aeternam
 hominis beatitudinem: quem finem ta-
 men;

24 DE FINIBVS IVRISPRV-

men; quia in deteriore hoc statu, viribus saltim naturalibus, obtinere nobis non licet; a Gratia solum supernaturali, secundum sacrosancta religionis nostrae mysteria, peti oportere, impetrarique posse, commonui.

Habetis AVDD. nostrae de Iure Naturali doctrinae, velut parva in tabella, delineatam rudi penicillo imaginem; siue coniecturam potius, meramque hypothesin; pluris enim non facio ipse, aut fieri ab aliis volo; neque a nobis primum inventam, sed olim, iam saeculis abhinc multis, a divo Augustino traditam; atque a viris egregie cordatis, LAMBERTO VELTHVSIO, & beato praeceptore nostro, BERN-
AR-

ARDO HENRICO REINOLDO,
 novis postea rationibus auctam atque
 illustratam: quaeque, ut interiora animi
 penetralia publice excutiam, non video,
 quare tantam apud alios, sui ipsorum
παρὰ δόξαν δογμάτων, turpiter immemores,
 invidiam excitare magis mihi debeat;
 quam plerisque hodie doctoribus, tot
 eiusdem generis hypotheses aliae, in
 omni fere naturalis philosophiae parte
 fingi solitae, excitare solent; verbi gratia,
 ut paucas ex plurimis attingam: illa de
spatio infinito, eique opposito *indefinito*
pleno; illa etiam de *harmonia praestabili-*
ta; deque *principiis liberis*; tum de *ideis*
rerum possibilium, aliaeque innumerae;
 magis ad conceptus sui cuiusque aucto-
 ris,

ris, ad captumque discentium, quam ad aeternam naturae veritatem expressae.

Ne actum vero iterum agam, unum tantummodo, plenioris inquisitionis causa, vobiscum AVDD. hac hora disputabo: ane scilicet decantata illa; quae SAMVELI PVFFENDORFIO in primis placuit, regnumque invito GROTI-
O obtinere passim coepit; naturalis hominum *socialitas*, pro uno, vero, & adaequato, Iuris Naturae principio, tanto ardore, tantaque fiducia, venditari mereatur? Equidem nota esse omnibus existimo, quae magnus LEIB-
NITIVS, aeternum illud Germaniae meae & princeps decus, in peculiari
hac

hac de re epistola, multis abhinc annis monuit; quaeque haud ita pridem, celeberrimus PVFENDORFII interpres, in suis ad illam adnotationibus, data opera est commentatus. Missis vero illis omnibus, aliorumque me doctiorum iudicio, uti par est, relictis; meam qualemcunque opinionem, vestro AVDD. examini, censuraeque etiam severiori, ea qua decet observantia, modestiaeque, commendabo.

Adpellatione *principii* Iuris Naturalis, quo artis vocabulo publice iam utimur, nihil omnino aliud intellectum Doctores volunt, quam fundamentalem propositionem, unde omnia, quotquot sunt, aeterni Iuris praecepta, hominumque

in quolibet statu officia, sponte sua pro-
manare videntur. Agite itaque, qui
cum PVFENDORFIO in alia nunc
omnia abitis, ad amussim traditae mo-
do definitionis, tanquam ad lydium
lapidem, vestrae caussam socialitatis no-
biscum exigite; ea inter nos lege, at-
que omine; ut si viris eruditis, extra-
que partes positis, quales coram intueri
iam licet, socialitatem unam omnium
naturae officiorum matrem, liquido esse
constiterit, ego publice vobis ac lubens
victas porrigam manus: contra vero,
si paucis tantum argumentis, ex ipsa re-
rum natura depromptis, palam vide-
bor evicisse; minimam vix partem offi-
ciorum naturalium, ex vestra illa socia-
litate,

litatis, ut ita loquar, nuce, secundum methodi leges analyticae, elici detegique posse; ut sentiendi quidem libertate vobis salva, vos meo tantum me sensu, ut ut forte erroneo, absque invidia, odio, & obtrectatione, (occultam AVDD. intelligo, publicam enim nec flocci facio) uti atque abundare patiamini.

Hominem natura *animal esse sociale*, etsi ab ARISTOTELE dictum non esset, vel sensus communis unumquemque nostrum facile doceret. Hobbesium vero, nimia geometriae suae subtilitate fere infanientem, in utilissimo cetera de *Cive* systemate, post Carneadem illud negare ausum, ille societatis

D 3

per-

perpetuus inter homines usus, fatis ab-
undeque refellere videtur. Liberaliter
itaque cum PVFENDORFIO, publi-
ceque profiteamur; inter praecepta Iu-
ris Naturalis, & hoc in primis referri
oportere: unicuique homini, quantum
in se est, ineundam colendamque esse
hominum inter homines societatem.
Nulli etiam diffitemur, omnia quae ad
fovendam socialitatem, necessario & in
universum faciunt, Iure Naturali prae-
cepta; quaeque illam turbant, aut ab-
rumpunt, vetita intelligi. In eo autem
solo, a vulgari interpretum doctrina,
nos discedere praedicamus, quo scien-
tiam universi Naturae Iuris, una socia-
litate lege, totam absolvi, terminari-
que

que contendunt ; cetera vero Iuris illius capita , nihil aliud esse , quam subsumptiones quasdam , sub illa generali socialitatis norma , eminenter comprehensas ; ita ut alios Iuris fontes inquirere , unde officiorum reliqua deriventur , ne utquam sit necesse. Ita illi.

Verum enim vero, cui vestrum AVDD. ex illa , quam bona fide , omnique calumnia procul, modo expressi, adversariorum hypothefi , clarum apertumque non est : mancam illam angustamque nimium quantum esse ; famosoque isthoc principio, ab unius custodia societatis petito , pleraque hominum officia , naturali omnibus ratione cognita , velut erga Deum , nosmet ipsos , hominesque
 alios;

32 DE FINIBVS IVRISPRV-

alios; aduersus bruta etiam, ceteraque omnia, in usus humanos a Deo condita, nequaquam contineri; quorum tamen obligationem, in omnes plane homines, rationis lumine collustratos, sua pte vi extendi; ipsa illorum officiorum naturalis facile cognitio evincit, omni- que dubio liberat. Spreta itaque vana verborum argutatione, quae ferium veritatis inquisitorem immane quantum dedecet, rem ipsam vobis, omnium quae dixi, testem auctoremque, publice AVDD. dabo, spe fretus certissima fore: vos etiam iniuratos, quod optimorum est virorum, secundum ea, quae inlitis contestationem deducta iam sunt, aequissimam nos inter sententiam pronuntiaturus esse.

Vnum-

Vnumquemque hominem, usu rationis a natura instructum, five in societate cum aliis, five solus secum vitam degat; ad omnem cultum, reverentiam, obsequium, cuius in hac mortalitatis tristi sede capax est, Divino Numini, sola etiam ratione sibi cognito, habendum praestandumque naturaliter obligari; adeo extra omnem dubitationis aleam esse positum reor, ut vestro AVDD. subactissimo iudicio temere nimis videri possem diffidere; si veritati, suapte natura tam late splendidae, mearum argumentationum facillimis praelucere adgrederer.

Nulli itaque non ultro mecum constare arbitramini, cultum Divinae Ma-

E iestati

iestati naturaliter debitum, haud minus quam existentiam ipsius, humanae operationis, facile ab unoquoque intelligi posse, in quocunque etiam statu positus fingatur: contra vero, si forte persuasio isthaec ex limpido naturae fonte deduci non possit, eam frustra alios ex turbido socialitatis rivulo petiturum ituros esse. Quid? quod ipsimet adversae partis patroni, notitiam istam Dei, cultusque divini necessitatem, non ut a matre filiam inde arcessendam; sed veluti praesuppositum aliquod, socialitati tanquam forori, adiungendam esse dictitent; manifesto sane causae fere desperatae argumento.

Et quamvis etiam adfirmandum for-

te

te cum illis videatur, conservandae societati nullum posse vinculum religione inveniri firmiter ac diuturnum magis; tamen quisquamne vestrum, AVDD. de vera solum religione istud intelligi oportere iudicaturus est? Nemo unus, opinor. Quam multae enim, ab omni aevo, integrarum gentium nationes, cum in vetere, tum in novo orbe; quamvis rebus omnibus quam maxime florent; vera tamen veri Numinis cognitione, vel destitutae olim fuerunt, vel destituuntur etiam nunc? Fuerint licet, non enim intercedo, per omnes terrarum populos, nulla non aetate, viri supra vulgum sapientes, etsi oppido quam pauci; qui & virtute adver-

E 2

sus

fus alios, & pietate erga Deum, suos inter cives eminent; longe tamen maxima civitatis cuiusque pars, secundum publicas sacrorum leges, mores, ritusque patrios, idololatriae atque superstitionis errore, penitus collapsa atque oppressa iacuit. Quid vero interest, AVDD. falsos quis Deos, an nulum colat?

Quam porro frustra, suae stabilien-
dae hypothefi, novam adversarii in pra-
cticis studiis distinctionem confinxerint, Theologiam moralem inter & Ius Naturae, dudum est ab aliis animadversum. Neque enim Theologia ista, quam loquuntur, in doctrina de moribus, de honesto, iusto, & decoro;
alia

alia secundum rectam est rationem, & secundum revelationem alia: verum tota quanta; ex necessaria hominis ad Deum, aliosque sui similes, relatione, cuius naturaliter obvia, unice descendens; legi divinae morali, in sacris scripturis traditae, haud profecto magis, quam lumen lumini, vel Deus Deo, videri potest contraria. Ecquid vero in re tam aperta vobis latius demonstranda operam abutimur? quum publice nihil notius sit, quam ethices Christianae summam, ipso nos docente Evangelio, duobus tantum praeceptis contineri: de sincero erga Deum, & proximum amore; quorum utrumque nobis per naturam etiam solam in-

910. E 3 notef.

notescere, locuples auctor Divus PAV-
 LVS est: quapropter & alterum dif-
 fidentium dogma, prioris illius con-
 sequens, simul quoque cadat necesse
 est; quo vim omnem potestatemque
 Iuris Naturalis, angustis vitae humanae
 spatiis circumscribi, totumque termi-
 nari statuunt; addita ratione, quam
 tamen, ne quid dissimulem, a tantis
 viris additam profecto nollem: quasi
 communis illa hominum persuasio,
 de animae a corpore separatae duratio-
 ne, laetoque eius vel tristi exitu; in
 qua animus sapientis plane ac firmiter
 adquiescat; non a natura & ratione,
 unice autem ex revelato Dei verbo,
 hauriri percipique possit. Verum enim-
 vero

vero, in tanta hodie veritatum naturalium certitudine ac luce, haec memorasse, credo, refellisse est.

Atque haec AVDD. de officiis erga Deum breviter repetenda duxi; quae quamvis in omni hominum societate, ab unoquoque sint observanda; ad eius tamen interiorem constitutionem neutquam pertinere; multoque minus ex laudato iam saepius socialitatis principio, commode satis deduci posse, perabunde mihi ostendisse videor.

Ad alia itaque Iuris Naturalis officia progredior, in statu etiam segrege, a liove solitario, a singulis praestanda. Intueamur quaesio hominem, omni aliorum commercio penitus destitutum,
 haud

40 DE FINIBVS IVRISPRV-

haud aliter fere, ac saevis proiectum ab undis navitam, saxa inter & scopulos, inter spelaea ferarum, miserum oberrantem ac nudum, periculis vitae omnibus, morti etiam violentae, quovis momento opportunum, atque obnoxium. Quid videtur, AVDD. nullo eum erga Deum officio naturaliter iam teneri censebitis? ἀνυπεύθυνον eum & exlegem esse? Absit vero, ut opinionem hanc, adeo temerariam, vobis vel casu posse incidere existimem! Nonne enim misellus ἐρημίτης, vel manus inferre sibi met ipsi, frustra tentatum dolore spiritum ferro vel veneno expellere? nonne quaelibet nefanda cum brutis patrare; suove ipsius sexu ab-

abuti; non denique criminum omnium crimine longe gravissimo, βλασφημίας adversus Deum, sese perditum posse ire dicendus est?

Dies me, AVDD. & vox deficeret, si quae desertis in locis scelera, ab homine etiam solitario, admitti possint, singula vobis enarrare instituerem. Animum igitur adversuri iam sumus ad morales hominum actiones, cum erga semet ipsos, tum erga alios; quasque non operatione physica externa, sed intima animi προαιρέσει, intellectu & voluntate, aestimari oportere, apud omnes testatissimum est; ipsis quoque adversariis dextram nobis porrigentibus. Tantum vero abest, ut ex uno socialitatis praecep-

F

to,

to, actionum illarum tota possit moralitas consequi; ut contra eam naturam custodiamque societatis, in se spectatae, externi effectus soli sufficere videantur; ne alioquin, ut HORATIUS alibi, remotis legum frenis, vaga profiliat natura. Alterutrum igitur, AVDD. necessum puto; ut vel externae tantum actiones Iure Naturali praeceptae nobis sint; vel ut socialitas adaequatum illius Iuris principium non sit: quum vero prius illud falsissimum esse, antea sit demonstratum; posterius sane, priori contrarium, verissimum sit necesse est. Et egregie SENECA, ille virtutum Stoicarum magister quam imitator melior: quam angusta, inquit, innocentia

centia est, ad legem bonum esse? quanto latius patet officiorum quam Iuris regula? quam multa pietas, humanitas, liberalitas, iustitia, fides, exigunt, quae omnia extra publicas tabulas sunt?

Virum itaque *bonum*, anne cum poeta definiemus? omne forum quem spectat, & omne tribunal; qui consulta patrum, qui leges iuraque servat; quo multae magnaeque secantur iudice lites; quo res sponse, & quo caussae teste tenentur? Ita profecto adversarii, si suis abire praeiudiciis indecorum existiment, adfirmare palam tenebuntur.

Quanto autem melius idem poeta? Sed videt hunc omnis domus, & vicinia tota, introrsum turpem, speciosum

sequi

F 2

pelle

pelle decora: tum quandoque Deos,
 vel porco, vel bove placat; Iane pa-
 ter! clare; clare quum dixit, Apollo!
 labra movet, metuens audiri: pulchra
 Laverna! da mihi fallere; da iusto fan-
 ctoque videri; noctem peccatis & frau-
 dibus obiice nubem. Sic AVDD. taci-
 ta plerisque acerra, Diis libare promptius
 est, quam voto in templis aperto age-
 re. Et quis scaevi hominum ingenii,
 animique, non plane ignarus, alio cum
 fatirico exclamare dubitat? Qam facile
 ac pronum est, superos contemnere te-
 stes, si mortalis idem nemo sciat?

Longe alium *viri boni* caracte-
 rem expressit, ille Socratico eductus
 sinu, & fruge nutritus Cleanthea,
 poëta

poëta philosophus: cuius non ore vel gestu; non barba aut pallio, mentita virtus fingitur; sed cuius omnem vitae, scelerum integrae, constantemque rationem, moderatur divinum illud compositum ius fasque animo, sanctique recessus mentis, & incoctum generoso pectus honesto. Haec sacra illa anchora est, qua nixus perditis in rebus magnus CATO, bonae usque causae, etiam profligatae, constantissimus vindex; quique adeo de ipsis Diis, malae & victricis causae favoribus, triumphum omnium magnificentissimum, animi iustitia, vitae sanctimonia, invictique pectoris magnitudine, unus reportavit.

Faceffant igitur ad breves hinc Gyaros, parvamque Seriphon; illi male vulgo adpellati *doli boni*; illaque recens adeo conficta mendaciorum emplastra, *falsiloquia*; *fraudesque* impie vocatae *piae*; denique illae pseudo-politicorum *rationes status*, omnium fere publicarum hodie miseriarum per Europam cauffae. Sed defino querelarum, filumque orationis, tantum non interruptum, iam repeto. Intellexiffe vos arbitror, AVDD. longe plura, fecundum Naturae Ius, viri boni officia patere; quam ad humanae custodiam societatis, ex una socialitatis lege, requiri videantur. Si quid autem dubii vestram paullulum sententiam moretur, ad infandi crimen
in-

incestus, quo nullam aliud detestabilius est, parentes inter ac liberos, quae fo respicite; cuius horrorem pia reverentia temperatum, non homini tantum paullo humaniori sana inspirat ratio; sed feras quoque ipfas, illa naturae specula, isthoc Veneris nefas abominari solere, plurimarum exemplis edocemur. Enimvero tantum abest, ut fo cietatis rationi, in se spectatae, tam atrox foedumque scelus repugnare videatur; ut contra ea Persarum, aliarumque gentium, res diu feliciter satis administratae memorentur, isto crimine legibus haud interdicto: ne de impia Magorum religione plura iam dicam, & foediora.

Su-

48 DE FINIBVS IVRISPRV-

Supereſt AVDD. ut ultimo iam loco, ſed paucis delibemus; quae Iuris Naturalis capita, in brutis, aliisque rebus, in hominum utilitatem a Deo proditis, obſervanda videantur; quamvis a vulgari ſocialitatis praecepto oppido ea ſint aliena, minimeque omnium deduci ex eo poſſint. Equidem brutas animantes, reſque omnes ceteras, ſi paullo a nobis attentius conſiderentur, non pulcherrimas ſolum, ſed ſuo etiam in genere perfectas eſſe, unicuique noſtrum manifeſtiſſimum eſſe puto. Neque vero ſeorſum ſingulae, ſcopae velut diſſolutae; neque ut caſu, neſcio quo, miſſilium inſtar, vaſtum per inane volutae, animo noſtro repraeſentari

tari debent; verum omnino, ut integrum aliquod, omnibusque numeris absolutum *σύστημα*, sua constituentes unitate: quo certe modo a nobis spectatae, ad *τὰ ἀόρατα τοῦ θεοῦ*, ut ait Apostolus, accuratius cognoscenda, ultro nos invitant, manumque velut blanda ducunt. Finis earum, praeter aeternam aeterni gloriam Creatoris, necessariumque cum toto hoc universo nexum, perpetua humani generis utilitas est; cui omnes omnino inservire, secundum aeternas naturae leges, Ens Perfectissimum voluit. Ex quo etiam totum hominis in res creatas ius, solo earum usu, tum necessario, tum commodo, a natura contractum esse discimus. Ad super-

G

flua

flua igitur, minusque necessaria, si recte philosophemur, nihil cuiquam iuris est; multoque minus perdere quidquam, aut corrumpere licebit; namque, ut HOMERVS alibi, *ὄνκ ἀπόβαντα τὰ θεῶν δῶρα*; nisi si qua nobis, aut aliis forte, noxia esse videbuntur.

Ita Deus AVDD. ita Natura praecipit: ad humanam vero societatem si redeamus, nostrumque in res huius mundi ius, ex eius solius utilitate metiamur, vel damno; quis quaeso unicuique rerum suarum domino, moderatori, & arbitro, ne suis pro lubitu rebus utatur, fruatur, abutatur, esse interdictum existimat? si modo ex abusu isthoc nihil detrimenti in suam cuiusque civitatem red-

redundare videatur. Ecquis etiam supremorum hodie imperantium, avaritiae, luxui, ebrietati, desidia, aliisque virtutum pestibus, vel legum frena iniicere, vel fibulas poenarum imponere adgreditur? quanquam proh pudor! nostra hac aetate, leges eiusmodi, ut ut alioquin saluberrimae, malo tam inveterato, atque omne remedium supergresso, frustra forte scriberentur; quandoquidem suadentibus Medicis, a desperatis medicina abstinenda est. Quapropter nec de immani illa, quae in iocum ludumque fere abiit, in brutas animantes faeviendi licentia, quidquam memorabo: uno Ioannis Sarisberiensis dicto in praesens usurus, inter alia multa ita scribentis in

52 DE FINIBVS IVRISPRV-

Polieratico : quomodo dignus est vita, qui nihil aliud novit in vita, nisi vanitatis studio faevire in bestias? Tantum vero abest, ut publicum haec mala remedium, apud plerosque terrarum dominos, sperare iam audeant; ut contra summis alibi exemplis publice auctorata, nescio quid nobile, & generosis dignum animabus, spirare censeantur. O curvae in terras animae, & coelestium inanes!

Atque ita tandem AVDD. qua orationis brevitate potui, Iuris fines utriusque, Naturalis & Socialis exposui. Vfus sum argumentis non longe petitis, sed ex intimis naturae visceribus, ut ita loquar, simpliciter eductis, procul
omni

omni verborum ornatu, artisque fugo:
 Vestrum A. V. D. D. iam est, qua integritate atque prudentia soletis, causam a me peroratam cognoscere, cognitamque sententia, quam & naturae veritas expresserit, & rationis suggererit aequitas, bono publico discernere, licetque adeo hanc omnem in perpetuum consopire. Equidem animus fuerat, secundum ordinem initio propositum, telam orationis integram, sicuti eram exorsus, hac hora pertexere; finisque tum Iuris Gentium publici, tum singularum Civitatum proprii, eadem methodo investigare; quia vero legitimum dicendi tempus mihi esse exemptum video, materiam quae superest,

54 DE FINIBVS IVRISPRV-

uni alterive exercitio , si quidem consiliis nostris Deus adnuat , destinatam servabo.

Prius vero , quam sacris hisce rostris abeo , ad ea me agenda convertam , quae stata huius diei solemnitas postulat ; annuo Academiae magistratu , quo adspirante Divino Numine perfunctus iam sum , publice decessurus. Fasces equidem sunt fasces , omnisque honos onus est ; ad me tamen quod attinet , bona omnino fide profiteri ex hoc loco possum , non grave , non molestum ; at placidum , tranquillumque , munus mihi totum transiisse. Faxit Deus O. M. ut eadem halcyonia nostrae porro Academiae propria sint atque perpetua. Ita enim haec bonarum artium officina,

tot

tot iuvenum praestantissimorum; pietate, ingenio, eruditione, aetatem non solum, sed spes quoque parentum nostrasque superantium; celebritate, indies aucta, nulli Academiarum Belgicarum secunda memorabitur; famamque sui nominis, libertate & religione salva, ad feros nepotum posteros laeta propagabit.

Sed quid ego moror novum Academiae Rectorem, ex kalendis iam Maiis successorem mihi delectum, publice renunciare, atque ita hoc loco simul, & iurisdictione decedere? Quod itaque felix faustumque Deus Optimus Maximus esse iubeat, Te compello, Vir Celeberrime, WYERE GVLIELME MVY-
SI,

SI, Collega Coniunctissime; publice iam rogans, ut decretam Tibi, ab Ampl. Senatu nostro, supremam provinciam quartum suscipias, locumque adeo hunc superiorem iure iam tuo occupes. Salve illustris Frisiorum Academiae **RECTOR MAGNIFICE**, tuaeque principis apud nos dignitatis publica iam insignia a me accipe: Sceptra, Sigilla, Album, nec non Archivi nostri, sed & Carceris utriusque claves; totum denique amplissimi muneris, quod ex animo tibi gratulor, adparatum. Ita vale, **VIR MAGNIFICE**, tuique annum regiminis bono cum Deo feliciter transige.

D . I . X . I .

Ad paginam 13.

SENECA *lib. II. de Ira, cap. 31.*

NEfas est nocere patriae: ergo civi quoque; nam hic pars patriae est. Sanctae partes sunt, si *universum* venerabile est: ergo & homo homini; nam hic in maiore tibi urbe civis est. Quid? si nocere velint manus pedibus? manibus oculi? Ut omnia inter se *membra* consentiunt; quia singula servari totius interest: ita *homines* singulis parcent, quia ad coetum geniti sumus. Salva autem esse *societas*, nisi amore & custodia partium non potest.

H

Ad

Ad paginam 20 & 25.

SENECA *de Otio Sapientis,*

cap. 31.

Duas Respublicas animo complectamur:
alteram magnam, & vere publicam,
qua dii atque homines continentur;
in qua non ad hunc angulum respi-
cimus, aut ad illum; sed terminos
civitatis nostrae cum sole metimur:
alteram, cui nos adscripsit conditio
nascendi; haec aut Atheniensium e-
rit, aut Carthaginiensium, aut alte-
rius alicuius urbis; quae non ad om-
nes pertineat homines, sed ad cer-
tos. Quidam eodem tempore *utri-*
que

que reipublicae dant operam, maiori
minorique: quidam tantum *minori*:
quidem tantum *maiori*. Huic *maiori*
Reipublicae & in otio deservire possu-
mus; immo vero nescio, an in otio
melius: ut quaeramus, quid sit *vir-*
tus? una pluresve sint? natura an
ars *bonos viros* faciat? *unum* fit hoc,
quod maria terrasque, & mari ac ter-
ris inferta complectitur, an *multa*
Deus eiusmodi *corpora* sparserit? con-
tinua sit *omnis & plena* materia, ex
qua cuncta gignuntur, an diducta,
& solidis *inane* permixtum sit? Deus
sedens opus suum spectet, an tractet?
utrumne *extrinsecus* illi circumfusus
sit, an *toti* inditus? *immortalis* fit

mundus, an inter caduca, & ad *tempus* nata numerandus? Haec qui contemplatur, quid Deo praestat? ne tanta eius opera sine teste sint. Solemus dicere: *summum bonum esse, secundum naturam vivere.* Natura nos ad utrumque genuit, & *contemplationi rerum & actioni.* Conf. CICERO, *lib. 1. de Officiis, cap. 48.* & MINUCIUS, in *Octav. cap. 17.*

Ad

Ad paginam 24. feqq.

AVRELIVS AVGVSTINVS
contra Faustum libro XXI. capite
13. med.

Sic infinuatur prudentibus rerum examinatoribus, *ordo* quid valeat? quum scilicet sua cuique adhibentur, atque redduntur; quantumque hoc bonum fit? ab imis usque ad summa; a *corporalibus* usque ad *spiritualia*.

IDEM *libro XXI I. capite 27.*
ineunte.

Peccatum est factum, vel dictum, vel concupitum aliquid contra *aeternam legem*. *Lex vero Aeterna* est ratio di-

H 3

vina,

vina, vel voluntas Dei, *ordinem naturalem* conservari iubens, perturbari vetans. Quisnam igitur fit in homine *naturalis ordo*, quaerendum est. &cc.

IDEM *d. l. capite 28. sub init.*

Peccat, qui delectationem *illiciti* relaxat potius, quam refrenat. Est autem *illicitum*, quod *lex* illa prohibet, qua *naturalis ordo* servatur.

IDEM *d. l. capite 30. ineunte.*

Aeterna ergo lege consulta, quae *ordinem naturalem* conservari iubet; perturbari vetat. ----- *Lex aeterna*, id est, voluntas Dei, creaturarum
omni-

omnium conditoris, conservando
naturali ordini consulens, &c.

IDEM *d. l. capite 61. sub initium.*

Consulta quippe *aeterna lex* illa, quae
ordinem naturalem conservari iubet,
perturbari vetat; non nisi propaga-
tionis causa statuit, hominis con-
cubitum fieri; & hoc non nisi socia-
liter ordinato connubio, quod non
pervertat vinculum pacis: & ideo
prostitutio foeminarum, non ad sub-
stituendam prolem, sed ad satian-
dam libidinem, propositarum, *divi-
na* atque *aeterna lege* damnatur.

IDEM

IDEM d. l. capite LXXII. *incunte.*

Quaedam facta, *lex illa aeterna*, quae
ordinem naturalem conservari iubet,
perturbari vetat, ita medio quodam
loco posuit hominibus, ut in eis u-
surpandis merito reprehendatur au-
dacia, in exsequendis autem obedi-
entia iure laudetur. Tantum interest
in *ordine naturali*, quid, a quo, a-
gatur; & sub quo, quisque agat.

BIBLIOTHEEK VRIJE UNIVERSITEIT

3 0000 00471 4105

Digitized by Google

